

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

naziv **ZDRAVSTVENA VZGOJA PACIENTA PRED ZAČETKOM NADOMESTNEGA ZDRAVLJENJA
KONČNE LEDVIČNE ODPOVEDI**

koda **14.01**

Ključne besede: **Zdravstvena vzgoja, prehrana, peritonealna dializa, hemodializa, presaditev ledvice**

Namen aktivnosti: **Pacient je zgodaj in natančno seznanjen s svojo boleznijo in njenim potekom ter z vsemi možnimi oblikami nadomestnega zdravljenja.**

Potrebni pripomočki:

Predvideni čas izvajanja protokola (aktivnosti): **60 do 90 minut z odmorom / eno srečanje**

Skrbnik protokola aktivnosti zdravstvene in babiške nege:

Sekcija MS in ZT za področje nefrologije, dialize in transplantacije

Potrebno število oseb za izvedbo aktivnosti: **1**

odgovorna oseba protokola: **Mirjana Rep dipl. m. s.**

omejitve, pripombe

Aktivnost ZBN lahko izvede:	bolničar	NE
	tehnik zdravstvene nege	NE
	diplomirana medicinska sestra	DA
	diplomirana babica	NE

- demonstracijska učila: plakati, računalniška predstavitev v programu power point, brošure, revije, zloženke
- akustična učila: pripomočki za predvajanje 15-minutnega filma (DVD, CD) o postopku peritonealne dialize, hemodialize in tx
- tridimenzionalni modeli: dializator, predpasnik za učenje peritonealne dialize
- diaprojektor, računalnik s projektorjem

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTENE IN BABIŠKE NEGE

Izvedba aktivnosti zdravstvene nege:

opombe:

I. stopnja zdravstveno vzgojnega dela

1.	<p>MS izvede sistematičen intervju s pacientom in njegovimi svojci:</p> <ul style="list-style-type: none">• oblikuje negovalno anamnezo,• dokumentira podatke v obrazec negovalne anamneze ob prvem obisku (priloga A)	<p><i>pacient bo obravnavan celostno</i></p>
2.	<p>Medicinska sestra seznaní pacienta in svojce s kronično odpovedjo ledvic:</p> <ul style="list-style-type: none">• predstavi anatomijo in delovanje ledvic• predstavi kronično ledvično bolezen• seznaní s simptomi in znaki, ki opozarjajo na kronično obolenje ledvic• razloži pomen zdravil, ki jih je predpisal nefrolog, in njihovo pravilno uporabo pri vzdrževalnem zdravljenju	<p><i>pacient in svojci so seznanjeni z anatomijo in delovanjem ledvic</i> <i>pacient in svojci so seznanjeni s kronično ledvično boleznijo</i> <i>pacient in svojci poznajo simptome in znake, ki privedejo do kronične bolezni ledvic</i> <i>pacient in svojci razumejo pomen predpisanih zdravil in upoštevajo njihovo redno in pravilno uživanje</i></p>
3.	<p>MS pouči pacienta in svojce o krvnem tlaku, prikaže in nauči jih pravilnega merjenja krvnega tlaka:</p> <ul style="list-style-type: none">• pouči jih o normalnih vrednostih KT (ciljni KT)• pouči jih o pravilnem ravnanju z merilcem krvnega tlaka doma• opozori jih na napake pri merjenju (rokav srajce pod manšeto, nepravilna velikost manšete)• pacienta in svojce opozori na vsakoletni strokovni pregled merilca KT• pacienta in svojce pouči o rednem uživanju predpisanih zdravil za znižanje krvnega tlaka• pacienta in svojce pouči o pomenu rednega uživanja zdravil za zniževanje krvnega tlaka za nadaljnje zdravljenje• pacienta in svojce pouči o pomenu vsakodnevnega spremljanja KT	<p><i>pacient in svojci so seznanjeni, kakšen je priporočen ciljni KT</i> <i>prepoznajo visok krvni tlak (glede na ciljni KT)</i> <i>znajo ravnati z merilcem krvnega tlaka doma</i> <i>pacient in svojci poznajo napake pri merjenju krvnega tlaka in so nanje pozorni</i> <i>pacient in svojci poskrbijo za redni strokovni pregled merilca krvnega tlaka</i> <i>pacient redno uživa predpisana zdravila za znižanje krvnega tlaka</i> <i>pacient vzdržuje krvni tlak z zdravili, ki jih je predpisal zdravnik</i> <i>pacient in svojci razumejo pomen vsakodnevnega spremljanja KT in uživanja zdravil za zniževanje krvnega tlaka za nadaljnje zdravljenje</i></p>
4.	<p>MS načrtuje nadaljnje zdravstveno vzgojno delo pacienta in svojcev:</p> <ul style="list-style-type: none">• s pacientom in svojci se dogovori in uskladi za naslednje srečanje• s pacientom in svojci se dogovori za obliko srečanja (skupinsko / individualno)• pripravi vključitev drugih zdravstvenih delavcev po potrebi (nefrolog, psiholog, dietetik, socialni delavec, medicinska sestra, ki skrbi za pripravo pacienta na transplantacijo ...)	<p><i>pacient je seznanjen s potrebo po nadaljnjem zdravstveno vzgojnem delu</i> <i>pacient bo obravnavan interdisciplinarno</i></p>
<h3>II. stopnja zdravstveno vzgojnega dela</h3>		
5.	<p>MS predstavi podrobnosti nadomestnega zdravljenja končne ledvične odpovedi:</p> <ul style="list-style-type: none">• predstavi potek hemodialize ter njene značilnosti• predstavi potek peritonealne dialize ter njene značilnosti	<p><i>pacient in svojci so seznanjeni s hemodializnim zdravljenjem</i> <i>pacient in svojci so seznanjeni s PD</i> <i>pacient in svojci so seznanjeni s transplantacijo</i></p>

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTENE IN BABIŠKE NEGE

	<ul style="list-style-type: none">• predstavi transplantacijo ter njene značilnosti	
6.	MS predstavi pomen prehrane kroničnih ledvičnih bolnikov: <ul style="list-style-type: none">• pouči o nadzoru natrija in soli v prehrani ter nevarnostih prevelikega vnosa natrija• pouči o nadzoru tekočine v prehrani in nevarnostih prevelikega vnosa tekočine v telo• pouči o nadzoru kalija v prehrani in nevarnostih prevelikega vnosa kalija	<i>pacient in svojci razumejo pomen izločitve soli v prehrani in se znajo izogibati živilom z veliko vsebnostjo natrija</i> <i>pacient in svojci razumejo nevarnost prevelikega vnosa tekočin v telo kroničnih ledvičnih bolnikov</i> <i>pacient in svojci prepoznajo živila, ki vsebujejo povečano vrednost kalija, znajo izbirati med primernimi živila za kroničnega ledvičnega bolnika in poznajo nevarnosti prevelikega vnosa kalija</i>
7.	<ul style="list-style-type: none">• pouči o nadzoru fosfata v prehrani in nevarnostih prevelikega vnosa fosfata	<i>pacient in svojci prepoznajo živila, ki vsebujejo povečano vrednost fosfata, znajo izbirati med primernimi živila za kroničnega ledvičnega bolnika in poznajo nevarnosti prevelikega vnosa fosfata</i>
8.	<ul style="list-style-type: none">• pouči o nevarnosti podhranjenosti zaradi nezadostnega vnosa hranil	<i>pacient in svojci znajo pripraviti okusen, beljakovinsko ter kalorično polnovreden obrok kljub vsem prepovedim v prehrani</i>
9.	<ul style="list-style-type: none">• pouči o razlikah prehrane pri pacientu na zdravljenju s HD in PD	<i>pacient in svojci razumejo značilnosti zdravljenja s HD in PD</i>
10.	MS pouči pacienta in svojce o skrbi za krepitev psihofizične vzdržljivosti organizma <ul style="list-style-type: none">• pouči o pomenu redne telesne vadbe in gibanja za ohranjanje dobrega zdravstvenega stanja	<i>pacient in svojci so poučeni o telesnih dejavnostih, ki jih lahko izvaja pacient s kronično ledvično odpovedjo na nadomestnem zdravljenju glede na svoje zdravstveno stanje</i>
11.	<ul style="list-style-type: none">• pouči o pomenu navezovanja stikov z ostalimi pacienti in učenju novih veščin za lažje prilagajanje novemu življenjskemu slogu	<i>pacient in svojci imajo možnost vključitve v društvo kroničnih ledvičnih pacientov</i>
12.	MS sproti ocenjuje in dokumentira razumevanje sprejetega znanja: <ul style="list-style-type: none">• vprašalnik osvojenih znanj pacienta (priloga B)	<i>znanje pacienta in svojcev je sproti preverjeno</i>
13.	MS načrtuje nadaljnje zdravstveno vzgojno delo pacienta in svojcev: <ul style="list-style-type: none">• s pacientom in svojci se dogovori za naslednje individualno srečanje	<i>pacient in svojci imajo naslednje individualno srečanje glede na psihofizične in socialne potrebe ter njihove želje</i>
14.	MS pripravi vključitev drugih zdravstvenih delavcev po potrebi (nefrolog, psiholog, socialni delavec, medicinska sestra, ki skrbi za transplantacijo, patronažna MS) MS se dogovori za individualno srečanje pacienta s svojcem in MS, ki vodi individualno prehransko svetovanje	<i>pacient in svojci pridejo na individualno prehransko svetovanje pripravljene z vprašanji glede priprave hrane pacienta s KLB</i>
	III. stopnja zdravstveno vzgojnega dela	
15.	MS v razgovoru s pacientom in njegovim svojcem pojasni nerešena vprašanja: <ul style="list-style-type: none">• pojasni, kako bi obe obliki nadomestnega zdravljenja vplivali na življenje pacienta in njegovih svojcev MS preveri, ali je pacient opravil individualno prehransko svetovanje	<i>pacient in svojci imajo možnost predstaviti svoje dvome</i> <i>pacient in svojci razumejo razliko med obema načinoma nadomestnega zdravljenja</i> <i>pacient je opravil individualno prehransko svetovanje in razume podana navodila</i>

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTENE IN BABIŠKE NEGE

16.

MS poda zdravniku nefrologu in timu na dializi informacijo o zdravstveno vzgojnem delu s pacientom:

- poročilo MS, ki vodi zdravstveno vzgojno delo pred začetkom nadomestnega zdravljenja končne ledvične odpovedi, o pacientu (priloga C)

Opombe, omejitve protokola:

OBLIKE DELA

Glede na število udeležencev:

- individualna oblika dela
- skupinska oblika dela (2-3 pacienti s svojci)

I. stopnja zdravstveno vzgojnega dela: individualna oblika dela

II. stopnja zdravstveno vzgojnega dela: skupinska oblika dela

III. stopnja zdravstveno vzgojnega dela: individualna oblika dela

Temeljna literatura:

1. Hoyer S (2005). Pristopi in metode v zdravstveni vzgoji. Ljubljana: Visoka šola za zdravstvo.
2. Lavrinc J (2005). Načrtovanje prehrane za ledvične paciente. Ljubljana: Zveza društev ledvičnih pacientov Slovenije.
3. Ponikvar R, Buturovič-Ponikvar J (ur.) (2004). Dializno zdravljenje. Ljubljana: 4.Klinični oddelek za nefrologijo, Interna klinika, Klinični center.
5. Chronic Kidney Disease, A Guide to Clinical Practice (stages 1-3 and 4-5), Prague, September 2008. Switzerland, 6.Luzern: European Dialysis and Transplant Nurses Association/ European Renal Care Association (EDTNA/ERCA).
6. EDTNA/ERCA, Peritonealna dializa. Priročnik za klinično prakso. 2008.

	organ, ki izdaja sklep o ustreznosti:	številka sklepa:	datum:	odgovorna oseba:
sklep skrbnika nacionalnega protokola	Sekcija MS in ZT za področje nefrologije, dialize in transplantacije	3/2014	13.11.2014	<i>Mirjana Rep</i>
I. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Delovna skupina za nacionalne protokole ZBN	1/15	06.02.2015	<i>Majda Oštir</i>
II. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Upravni odbor Zbornice Zveze	583/32	08.04.2015	<i>Darinka Klemenc</i>
III. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Razširjeni strokovni kolegij za zdravstveno nego pri MZ	04-03a/04-2015	17.06.2015	<i>mag. Branko Bregar</i>

Dokument objavljen na spletni strani Zbornice – Zveze dne **29.09.2015**

Nacionalni protokol se uporablja najmanj do: **28.09.2017**